ROMÂNIA, ÎNAINTE, DAR CU ACEEAȘI VITEZĂ:

TOP PROPUNERI ALE LUI CRIN ANTONESCU DIN PROGRAMUL ELECTORAL

ANALIZĂ REALIZATĂ DE:

TANA FOARFĂ
ALEXANDRA CÎRJĂ
OANA ENE
FRANCESCA CRISTEA

Crin Antonescu, candidatul sprijinit de PSD, PNL, UDMR și minoritățile naționale, a publicat programul să prezidențial, în 16 capitole și puțin peste 30 de pagini. Un document cu multe vorbe frumoase, idei care sună bine și care sunt dorite de mulți cetățeni, din păcate neînsoțite de propuneri concrete despre modul lor de implementare, dat fiind că citim un program prezidențial, nu un program de guvernare.

Există totuși câteva propuneri noi interesante, dar poate dezbateri electorale viitoare ne vor putea lămuri cum se vor aplica în mod concret. Până atunci, iată principalele idei extrase și analizate din fiecare capitol!

CUPRINS

I. RECÂȘTIGAREA ÎNCREDERII ÎN STAT

II. TRANSPARENȚA PUTERII

III. DATORIA STATULUI FAȚĂ DE OAMENI

IV. POLITICA EXTERNĂ: O NOUĂ ERĂ

V. EUROPA SUNTEM NOI

VI. APĂRAREA ÎNCEPE ACASĂ

VII. NOUL MODEL ECONOMIC

VIII. ROMÂNIA – FURNIZOR DE SECURITATE ENERGETICĂ

IX. SIGURANȚA CETĂȚEANULUI – DEMNITATE FĂRĂ FRICĂ DE VIOLENȚĂ

X. JUSTIȚIA – ECHILIBRUL NAȚIUNII

XI. SĂNĂTATEA – REȚETA PENTRU PROSPERITATE

XII. EDUCAȚIA – COLOANA VERTEBRALĂ A UNEI NAȚIUNI PROSPERE

XIII. CULTURĂ ȘI PATRIMONIU – INIMA IDENTITĂȚII NAȚIONALE

XIV. IMAGINE NAȚIONALĂ, PUTERE SUBTILĂ ȘI PROIECȚIE STRATEGICĂ

XV. DIASPORA – REȚEA GLOBALĂ DE INFLUENȚĂ ROMÂNEASCĂ

XVI. CENTRUL PENTRU GÂNDIRE STRATEGICĂ

europuls
CENTRE OF EUROPEAN EXPERTISE

I. RECÂȘTIGAREA ÎNCREDERII ÎN STAT

O primă propunere interesantă este crearea „Platformei Naționale pentru Eficiența Statului”, o entitate care caută să aducă laolaltă instituțiile statului, societatea civilă, mediul academic și experți internaționali, care să auditeze eficiența instituțiilor, doar că nu se menționează exact scopul: acest raport are scopul de a face recomandări și de a fi implementate ulterior sau de a raporta ceea ce știm cu toții - că multe instituții nu sunt eficiente? Ideea unui grup de lucru intersectorial nu este nouă, și nici lipsa clarității utilizării rezultatelor sau implementarea lor.

Simplificarea aparatului statului și comasarea atribuțiilor instituționale sunt și ele prezente în programul de campanie, dar premisa de la care se pleacă potrivit căreia comasarea atribuțiilor vor reduce blocajele instituționale este cel puțin surprinzătoare. Într-adevăr, mulți oameni care subperformează reprezintă o problemă, dar ce facem cu puțini oameni care sunt obligați să supraperformeze și, inevitabil, să amâne termenele limită?

Suntem de acord că guvernarea trebuie bazată pe rezultate, dar nu este menționat modul în care se vor calcula reușitele sau întârzierile și cum se vor lua măsurile de corectare: la nivel de administrație sau la nivel politic?

II. TRANSPARENȚA PUTERII

Se menționează des „principii de transparență”, „cultură a transparenței”, construcții vagi care nu sugerează lucruri concrete. O noutate însă, remarcăm introducerea dialogurilor între societatea civilă, cetățeni și mediul public/instituțional, dialoguri mai mult decât importante având în vedere că rareori aparatul instituțional este dornic să dialogheze real și să integreze propunerile societății civile.
Mai mult, ideea de „a reglementa clar utilizarea AI în decizia publică” este o idee nouă care, în contextul global actual, este necesară. Sperăm ca reglementarea să fie în linie cu prevederile existente la nivel european și să se inspire din Actul european privind AI, pentru a evita elemente contradictorii care să descurajeze companiile să utilizeze noile tehnologii.

Un lucru necesar este publicarea tuturor proiectelor de investiții sau de mare anvergură, precum și un raport cu modul în care avansează fiecare proiect. Într-adevăr, dacă am putea face o astfel de centralizare actualizată în mod regulat, relația cu cetățenii s-ar îmbunătăți. Întrebarea este dacă putem actualiza constant și putem primi informații în timp util de la instituțiile noastre?

III. DATORIA STATULUI FAȚĂ DE OAMENI

Capitolul dorește stabilirea unui standard național minim de echitate socială, care vizează accesul cetățenilor la serviciile de bază prin dialog cu aceștia și instituțiile locale, dar concret nu ni se spune ce se va întâmpla cu rezultatele sau cu recomandările.

Va fi realizat un calendar anual al echilibrului social, care va crea o bază de date a decalajelor cu privire la calitatea vieții în anumite regiuni, categorii sociale și vârste. Centralizarea datelor de către instituțiile publice este o carență a statului român, dar și în ipostaza în care le vom contura, cine va avea acces și cum vor fi folosite pentru a crea politici publice?

Se pune accent de asemenea pe simțul comunității (educație pentru grija colectivă) prin programe desfășurate în parteneriat cu școli, ONG-uri și universități pentru promovarea empatiei sociale, dar nu ni se spune cum îi vom susține pe cei care fac deja aceste tipuri de activități la nivel local.

Sprijinirea seniorilor prin promovarea rolului acestora în educație, cultură și comunitate este un punct important al programului și solidifică ideea potrivit căreia expertiza și experiența acestora poate fi folosită activ pentru dezvoltarea comunității.

În contrast, pe tot parcursul programului vedem faptul că rolul tinerilor este limitat la a fi simpli beneficiari („Burse pentru tinerii care fac performanță în educație, cercetare, cultură, diplomație", „culturale, burse pentru tineri români din afară") sau a fi priviți drept grup vulnerabil ("tineri împovărați de incertitudine", "pregătirea tinerilor pentru roluri comunitare"), nu ca parte integrată a deciziilor. Cu alte cuvinte, încă nu percepem tinerii ca un grup care ar putea veni cu soluții pentru dezvoltarea comunității și nici ca pe un grup care trebuie integrat în procesul de luare al deciziilor sau de a-l crește profesional prin activități practice.

IV. POLITICA EXTERNĂ: O NOUĂ ERĂ

Candidatul pornește de la câteva premise ambițioase legate de rolul României pe plan extern, premise intens vehiculate, în special în contextul geopolitic din ultimii ani. Acestea sunt premisele corecte care sunt și au fost evocate de majoritatea candidaților pro-europeni aflați de-a lungul timpului în cursa pentru alegerile prezidențiale. Diferența între deziderat și realitate constă în modul în care candidatul dorește să atingă obiectivele propuse.

În primul rând, consacrarea României ca partener indispensabil în Europa Centrală, Balcanii de Vest și zona Mării Negre. Candidatul dorește ca România să se poziționeze în centrul oricăror *proiecte de construcție și cooperare politică sau economică* durabile. Pentru acest lucru, propune mai multe instrumente diplomatice, dar și administrative. Pe de o parte, o veste bună ar fi acordarea de resurse suplimentare pentru MAE, precum și *schimbarea cu celeritate a procedurilor de admitere în corpul diplomatic și consular, prin alinierea la normele și standardele UE în materie de gestionare a resurselor umane*. Atragerea de expertiză se dorește realizată și prin colaborarea cu instituții private de cercetare în domeniul relațiilor internaționale și cu mediul academic, dar și prin constituirea unui corp de *"Romanian goodwill ambassadors"*.

Din punct de vedere diplomatic, este interesantă propunerea de regândire a rolului și importanței activităților de lobby la nivel European și global a diplomației românești ("diplomacy by network") și de creare a unei *„comunități diplomatice lărgite"*, formate din experți capabili să abordeze zone neacoperite de diplomația clasică.

În al treilea rând, relația cu SUA. Candidatul ne explică faptul că nu trebuie să alegem între UE și SUA, pentru că Europa și Statele Unite ale Americii vor continua să aparțină aceluiași spațiu de valori, principii, instituții și interese strategice. Declarație cel puțin bizară dat fiind contextul comercial tensionat și abordarea administrației americane față de UE de când Donald Trump a preluat mandatul. Totuși, parteneriatul strategic cu SUA reprezintă dezideratul principal al acestui capitol, candidatul dorind să convingă administrația americană de avantajele unei prezențe sporite a SUA în România și să consolideze astfel rolul României în flancul estic NATO.

Relațiile cu Republica Moldova sunt, bineînțeles, menționate, nu este însă foarte clar de ce este nevoie de un nou cadru de interacțiune cu elita economică, societatea civilă și mediul politic din Republica Moldova, prin intermediul căruia transferul de cunoaștere și expertiză în materie de afaceri europene și securitate să se facă de o manieră mai eficientă și mai rapidă. Acest lucru intră în contradicție cu principiul eficientizării evocat la începutul programului prezidențial, întrucât ar fi de preferat să se rezolve problemele cadrului existent, decât să se creeze altul nou.

Un lucru de apreciat este regăsirea dorinței ca România să participe la reconstrucția Ucrainei. Din păcate, crearea la acest moment a unui instrument de coordonare a acestui proces poate fi ușor tardivă, întrucât alte state membre UE au prioritizat acest aspect și au dezvoltat instrumente și relații bilaterale în ultimul an care să îi plaseze în poziții mai avantajoase de investiții în Ucraina.

Un alt element pozitiv este punctarea securității economice, precum și integrarea cât mai avantajoasă a României în noile lanțuri globale de producție și de valori. Ambele necesare, însă insuficient dezvoltate și lipsite de idei concrete.

V. EUROPA SUNTEM NOI

În mod just și legitim, programul explică faptul că România este obișnuită să asculte și să urmeze liniile de la Bruxelles, fără să se implice activ în dezbaterile din forurile europene. Ce rămâne să aflăm este însă ce ar trebui să spună? Propunerile făcute în cadrul acestui capitol sunt necesare, însă au o problemă fundamentală: ele setează cadrul, dar nu și conținutul. De exemplu, suntem de acord că rolul României în UE trebuie redefinit, și că România trebuie să contribuie cu idei și viziune la marile teme europene. Însă nu găsim conținutul. Ce propune candidatul să spună România în discuțiile privind planul de pregătire al Europei, care ar trebui să fie cheia de alocare prin care România să primească fonduri pentru securitate și apărare? Ce propune candidatul pentru discuția privind viitorul Cadru Financiar Multianual? Cum să fie stabilite coridoarele strategice industriale la nivel european? Sunt întrebări la care nu găsim răspuns în programul candidatului ce dorește să reprezinte România în Consiliul European sau care își propune ca România să fie mai activă în inițiative de colaborare privind Marea Neagră, Republica Moldova, Georgia și Balcanii de Vest, fără să ne spună exact cum.

Altfel, apreciem inițiativa de Consiliu Strategic pentru Afaceri Europene prin care societatea civilă să fie implicată în pregătirea poziției României pe dosarele europene. Sperăm ca aceasta să nu funcționeze la fel de deficitar ca exercițiile de consultare a societății civile pentru pregătirea Președinției României la Consiliul UE. Din nou, în instituțiile statului nu avem precedente de mare succes până acum, dar poate de această dată vom fi plăcut surprinși că România va pune în valoare potențialul românilor ce performează deja în domeniile lor.

VI. APĂRAREA ÎNCEPE ACASĂ

Lunga introducere a acestui capitol recunoaște, într-adevăr, sfârșitul „vacanței strategice” și nevoia de adaptare la noul climat geopolitic, în acord cu politicile curente ale NATO și UE. Mai mult, abordează explicit tema Mării Negre ca zonă de interes strategic, inclusiv din perspectivă energetică și comercială. Totuși, ce rol are menționarea Israelului alături de UE și NATO ca parteneri strategici în domeniul apărării? Israelul nu este un aliat direct în structuri militare regionale precum cele menționate anterior, iar implicarea sa trebuie justificată.

Mai mult, în ceea ce privește crearea unui plan clar „de investiții în infrastructură pentru găzduirea de trupe aliate”, candidatul abordează sensibila problemă vehiculată în ultima perioadă legată de intențiile SUA de a retrage o parte semnificativă a trupelor sale din Europa de Est, inclusiv din România. Astfel, intervine o întrebare legitimă - despre ce trupe aliate vorbim?

Trecând la partea de măsuri concrete, creșterea graduală a cheltuielilor de apărare cu un plafon de 3,5% din PIB este o propunere cel puțin ambițioasă, având în vedere faptul că România a cheltuit 0,74% din PIB pentru înzestrarea armatei în 2024. Deci cu ce preț se va realiza această creștere a cheltuielilor de apărare, fie ea și graduală, care vor fi politicile publice care vor avea de suferit?

„Contractul social” dedicat apărării și implicarea întregii societăți, menționat de mai multe ori pe parcursul capitolului, necesită cu siguranță clarificări suplimentare.

Dacă se referă la educarea și comunicarea către public, este corect și fezabil; însă, dacă presupune măsuri precum reintroducerea serviciului militar obligatoriu, necesită o dezbatere națională amplă și modificări legislative, întrucât nu sunt compatibile cu legislația actuală. Rolul Președintelui este unul strategic și de coordonare în cadrul CSAT, și nu acela de a prelua inițiative legislative sau atribuții executive care țin de Guvern și Parlament.

VII. NOUL MODEL ECONOMIC

Programul definește un nou model economic, bazat pe valoare adăugată și pe avantajele noastre competitive. Acest nou model economic este unul bazat pe idei deja existente, precum menținerea cotei unice, fără a menționa ce se întâmplă cu excepțiile care au alterat principiul cotei unice, sau parteneriatul public-privat fără a explica cum îl poate îmbunătăți, revizuirea schemelor de ajutor de stat sau dezvoltarea pieței de capital, elemente repetate dar fără vreo informație nouă concretă. Sunt de asemenea menționate elemente care nu sunt în atribuția Președintelui, precum crearea unui One-Stop Shop pentru investitori, o construcție bugetară responsabilă sau activarea Băncii Naționale de Dezvoltare. Sunt două elemente noi de menționat din acest capitol. Primul, susținerea unui Pact Național pentru Antreprenoriat. Problema cu pactele în România este că rămân doar pe hârtie, iar în acest moment în care economia europeană merge cu motoarele turate pentru a recupera din decalajul competitiv și a performa în contextul tensiunilor comerciale provocate de tarifele impuse de administrația americană, antreprenoriatul românesc trebuie susținut intens și rapid, concret, printr-un regim de simplificare administrativă prin stimulente de inovare și prin finanțare accelerată pentru investiții. Vremea pactelor a trecut dacă vrem să nu rămânem în urmă în această cursă.

O idee utilă este instituirea unui mecanism de monitorizare și alertă timpurie a fondurilor europene de toate tipurile, pentru a anticipa blocajele și întârzierile în accesarea acestora. Solicitarea lui de către Președinte este bună, implementarea este problema, pentru că prima problemă care se ridică este: cine va fi responsabil de acest mecanism?

VIII. ROMÂNIA - FURNIZOR DE SECURITATE ENERGETICĂ

Problema principală cu viziunea propusă de *tranziție energetică inteligentă: de la cărbune la gaz, de la gaz la nuclear, de la nuclear la energie regenerabilă stocabilă,* este că vine prea târziu. Aceasta ar fi fost în regulă acum 5 ani, când întreaga UE realiza această tranziție, iar investițiile în regenerabil nu ar fi fost deja amplificate în ultimii ani. Dacă România ar fi mers, strategic, cu această viziune, încă din 2019, probabil că acum se putea asigura o continuitate care să nu ne facă să alergăm în continuare să recuperăm decalaje pe partea de eficiență energetică. În rest, propunerile sprijinite legate de finalizarea Neptun Deep, parcurile solare și eoliene, stocare în baterii sunt necesare și de altfel fondurile din REPowerEU au avut acest scop încă de la început.

Un punct sensibil descris în acest capitol este renegocierea termenelor de exploatare a carierelor de cărbune și a grupurilor de la Complexul Energetic Oltenia. Menționarea problemei este necesară, dar nu este însoțită de informații suplimentare: în ce sens vor fi renegociate, ce anume se propune concret?

IX. SIGURANȚA CETĂȚEANULUI - DEMNITATE FĂRĂ FRICĂ DE VIOLENȚĂ

Conform art. 80 și 92 ale Constituției, Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice, având atribuții directe în domeniul securității naționale în calitate de șef al CSAT, deci pozițiunările legate de combaterea clanurilor, a rețelelor de trafic de droguri sau a criminalității organizate considerare amenințări la adresa securității naționale sunt legitime. Promovarea unei „culturi naționale a siguranței" prin campanii publice și redactarea unor rapoarte anuale privind starea siguranței sunt propuneri realizabile - atâta timp cât nu interferează cu activitatea Ministerului de Afaceri Interne sau a instituțiilor judiciare.

Unele propuneri depășesc totuși atribuțiile președintelui în mod evident. De exemplu, acordarea de „competențe sporite Poliției și Parchetelor" este de competența Parlamentului, prin lege. Crearea unor instituții după modelul FBI sau DEA nu se pot realiza peste noapte, și mai ales nu de președinte, căci necesită reforme legislative profunde și decizii ale Guvernului. Includerea anumitor infracțiuni în categoria celor de gravitate majoră sau actualizarea rapidă a listelor de substanțe interzise ține, de asemenea, de Parlament și Guvern. Propunerea privind tratarea consumatorilor de droguri ca victime și oferirea de asistență de specialitate este aliniată cu cerințele societății civile și este o propunere bună, însă implementarea ține tot de Guvern și instituțiile publice din subordinea acestuia.

X. JUSTIȚIA - ECHILIBRUL NAȚIUNII

În teorie, deziderateleor din acest capitol sună ideal: promovarea independenței justiției, claritatea legislativă, combaterea corupției și adaptarea sistemului juridic la provocările moderne. Într-adevăr, președintele este „garant al independenței justiției", conform art. 80 din Constituția României, deci ideile precum susținerea unei inițiative naționale de clarificare și simplificare legislativă sau dezvoltarea unei strategii privind justiția digitală se încadrează în atribuțiile sale de reprezentare, consultare și mediere. La fel, în calitate de șef al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, președintele are legitimitatea de a impulsiona instituțiile statului să lupte împotriva crimei organizate fără a interfera în activitatea lor operativă.

Pe de altă parte, propuneri precum crearea unui „regim juridic distinct pentru cazurile de mare corupție" sau solicitarea unor „proceduri de urgență" pentru cauze de interes public pot fi excesive dacă nu vin în urma unor consultări preliminare cu principalii actori cu atribuții pe aceste arii. Președintele nu are atribuții de organizare a sistemului judiciar și nu poate influența cursul sau ritmul soluționării dosarelor penale, acestea fiind prerogative exclusive ale puterii judecătorești.

De asemenea, propunerea de a introduce educația juridică în școli este oportună și binevenită, întrucât nivelul de alfabetizare juridică al populației este foarte scăzut. Dar cum poate implementa președintele o măsură care ține de competența Ministerului Educației și a Parlamentului?

XI. SĂNĂTATEA - REȚETA PENTRU PROSPERITATE

În capitolul dedicat sănătății, Crin Antonescu propune o direcție ambițioasă și, pe care și-o dorește orice român care a interacționat măcar o dată cu un spital public: investiții în infrastructura medicală prin fonduri europene, susținerea inovației tehnologice și dezvoltarea sistemului de asigurări private complementare. Toate acestea sunt idei bine ancorate în nevoile sistemului românesc de sănătate, iar referirea la inegalitățile de acces la servicii medicale, precum și la rata de mortalitate evitabilă arată o înțelegere bună a realităților din teren (rata mortalității prin cauze tratabile, cât și cea a mortalității evitabile în România se situează cu mult peste media UE, arată datele Comisiei Europene). De asemenea, candidatul se referă la pacient ca la un cetățean, nu doar ca un beneficiar pasiv – iar propunerea de a moderniza legislația pentru protecția acestuia vine într-un moment în care încrederea în sistem e grav erodată. Mesajul că sănătatea este o investiție strategică în viitorul națiunii este poate unul dintre cele mai importante din întreg programul.

Totuși, în ciuda intențiilor bune, multe dintre promisiunile făcute aici ignoră limitele constituționale ale funcției prezidențiale. Președintele nu gestionează bugete, nu implementează PNRR și nici nu poate direcționa fonduri europene. Antonescu vorbește despre ce „va face" într-un domeniu care, în realitate, este în mâinile Guvernului și Parlamentului. Ar fi fost mai convingător dacă ar fi explicat cum anume, prin funcția sa, ar putea influența aceste procese – de exemplu, prin mediere între instituții, crearea cadrului consultativ cu experții în domeniu sau poziționarea sa în Consiliul European de a prioritiza acest domeniu de investiții în cadrul financiar multianual european.

XII. EDUCAȚIA - COLOANA VERTEBRALĂ A UNEI NAȚIUNI PROSPERE

Educația este descrisă ca fiind „coloana vertebrală a unei națiuni prospere". Candidatul spune că are atât o „obligație morală, cât și constituțională" de a repune educația în centrul proiectului de țară. Corect spus. Dar ce poate face, concret, un președinte în această direcție?
Tema este sensibilă, întrucât fostul președinte, parte din același partid, a lansat programul România educată, o moștenire cu puține realizări notabile. Prin urmare, capitolul din acest program ar trebui să vină cu propuneri concrete, care să contrasteze cu ideile precedentului președinte.
Sunt atinse niște nevoi reale. De exemplu, candidatul propune ca educația să fie aliniată „la economia de valoare adăugată", adică să avem mai puține lecții abstracte și mai multă pregătire pentru industrii creative, antreprenoriat sau științe aplicate. E o observație justă – școala românească încă pregătește elevi pentru trecut, nu pentru viitor. Dar când Antonescu spune că „președintele va juca un rol de catalizator între instituțiile de învățământ, investitori și industrie", întrebarea care rămâne este: cum anume?

Președintele nu poate rescrie curricula, nu poate schimba modul în care se formează profesorii și nici nu are putere directă asupra fondurilor pentru educație. Poate, în schimb, să influențeze opinia publică, să pună presiune pe Guvern și să medieze dialogul dintre actorii-cheie. La fel, ideea de a valorifica rețeaua educațională din diaspora e foarte bună– mii de profesori și cercetători români trăiesc și predau în afara țării – dar nici aici nu ni se spune prin ce mecanisme va fi creată această „infrastructură de influență și cunoaștere".
Antonescu mai afirmă că vrea „școli care cultivă gândirea critică, cultura civică și adaptabilitatea". Cine n-ar vrea asta? Dar iarăși, fără un plan minim sau un apel la actorii care pot genera schimbarea – Ministerul Educației, inspectorate, universități – rămânem la nivel de aspirație.

XIII. CULTURĂ ȘI PATRIMONIU - INIMA IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Capitolul despre cultură din programul lui Crin Antonescu este unul dintre cele mai bine articulate, dată fiind și experiența profesională a candidatului. Vorbește despre patrimoniu ca „rezervă de identitate" și despre cultură ca „liant al societății", scut împotriva extremismului și canal de influență internațională. Sunt idei valoroase, mai ales într-un context în care cultura e deseori tratată ca o anexă decorativă a politicilor publice. Poate cea mai importantă afirmație din acest capitol este că „avem o vocație culturală profundă", dar care trebuie „reașezată în centrul proiectului național". E o direcție curajoasă – și corectă. O țară fără cultură activă și vizibilă riscă să-și piardă nu doar trecutul, ci și vocea în prezent.

Propunerile sunt rezonabile: diplomație culturală prin Institutul Cultural Român, protejarea și digitalizarea patrimoniului, susținerea industriilor creative, o mai bună conexiune între cultură și economie. Toate sunt teme discutate de ani de zile în spațiul public, dar rareori tratate cu seriozitate politică. Când Antonescu spune că va „cere public o politică coerentă" pentru salvarea patrimoniului sau că va fi „promotorul unui model de colaborare între mediul academic, administrație și societate civilă", își asumă un rol de catalizator, de voce care menține presiunea pe decidenți. Și acest rol e esențial într-un stat unde multe teme culturale ajung greu pe agendă.

Desigur, unele dintre formulări rămân generale. Ce înseamnă, concret, integrarea patrimoniului „în circuitul economic real"? Sau cum poate prezența în „hub-uri creative globale" să devină politică de stat? Sunt idei cu potențial, dar care ar fi câștigat în greutate dacă erau dublate de câteva exemple simple, accesibile și măsurabile. Cu toate acestea, mesajul de fond e clar: cultura nu este un sector ornamental, ci una dintre resursele prin care România își poate proiecta identitatea și influența.

XIV. IMAGINE NAȚIONALĂ, PUTERE SUBTILĂ ȘI PROIECȚIE STRATEGICĂ

Crin Antonescu vine în programul său cu o idee curajoasă și tot mai relevantă în geopolitica contemporană: imaginea națională nu e doar o chestiune de branding turistic, ci un instrument strategic de *„putere subtilă"* – adică exact acel tip de influență care nu forțează, dar convinge. Într-o lume în care imaginea contează aproape cât realitatea, ideea de a construi un *„Program prezidențial pentru Imagine Națională"* nu este doar legitimă, ci chiar necesară. Este bine ca un politician să spună răspicat: *„Avem o poveste, dar trebuie să învățăm s-o spunem."* Iar această frază, simplă și onestă, spune mult despre o nevoie ignorată prea mult timp.
Propunerile au potențial: lansarea unor burse pentru tinerii care performează, platforme de recunoaștere publică a valorilor civice, *„Ambasadorii Imaginii Naționale"* – oameni reali, cu rezultate, care să promoveze România prin exemplu, nu prin campanii formale. Ideea de a transforma Președinția într-un *„vector de putere subtilă"* e ambițioasă, dar nu imposibilă.

Desigur, unele concepte ar putea părea abstracte pentru publicul larg – „soft power prezidențial", „narațiuni strategice", „proiecție geopolitică" – dar nu trebuie neapărat simplificate, cât bine explicate. Ce lipsește, poate, este un exemplu concret care să arate cum aceste idei devin realitate: cum se alege un ambasador simbolic? cine gestionează platforma „Harta Valorii"? cu ce buget și ce instituții partenere? În lipsa acestor detalii, proiectul riscă să pară mai degrabă o intenție frumoasă decât o direcție aplicabilă.
Totuși, dintre toate temele abordate, aceasta este una dintre cele mai relevante pentru funcție: imaginea externă a României chiar se poate modela prin Președinție, prin discurs, prin prezență internațională, prin simboluri. Iar dacă aceste idei sunt puse în mișcare cu inteligență, pot deveni una dintre cele mai durabile moșteniri ale unui mandat.

XV. DIASPORA - REȚEA GLOBALĂ DE INFLUENȚĂ ROMÂNEASCĂ

Capitolul pe diaspora este menit a combate sentimentul de alienare și dorește să ofere speranță milioanelor de români aflați dincolo de granițele țării că nu vor mai fi ignorați. Dacă am citi capitolul cu voce tare, ar fi un discurs extrem de bun, cu multe idei ce răspund dorințelor românilor de pretutindeni: contribuția românilor la proiectul de țară, conectarea diasporei la politicile interne ale României, susținerea comunităților de români din străinătate. Însă lipsesc elementele concrete: cum se vor repoziționa *românii din afara granițelor ca parteneri ai proiectului de țară*? Cum vor beneficia concret politicile naționale de *educație, sănătate, digitalizare, apărare, economie* de *experiența și investițiile românilor din diaspora*? Ce presupun misiunile economice și formatele de cooperare între universități?

XVI. CENTRUL PENTRU GÂNDIRE STRATEGICĂ

Crearea unui „Centru pentru Gândire Strategică”, cu rol consultativ, dedicat analizei multidisciplinare și sprijinirii deciziei prezidențiale, este una legitimă, în măsura în care acest centru nu dobândește atribuții executive sau decizionale și rămâne integrat în structura Administrației Prezidențiale.

În conformitate cu Legea nr. 47/1994 privind organizarea și funcționarea Administrației Prezidențiale, Președintele are dreptul de a-și organiza aparatul de lucru după propriile priorități strategice, în limitele bugetului aprobat. Atâta timp cât Centrul pentru Gândire Strategică își păstrează strict rolul consultativ, fără a interfera cu atribuțiile executive ale Guvernului sau cu competențele altor autorități publice, inițiativa este binevenită întrucât ar deschide și transparentiza administrația prezidențială și modul său de poziționare.

Ar fi însă interesant de urmărit modul concret în care acest centru va reuși să coreleze informații provenite dintr-o diversitate atât de mare de structuri (ministere, agenții, universități, ONG-uri și parteneri internaționali) fără a crea suprapuneri de competențe sau confuzii instituționale. Claritatea rolului său, limitele de acțiune și metodologia de lucru vor fi esențiale pentru ca inițiativa să fie eficientă și sustenabilă.